

Terugkeer van angst en de rol van context: een vergelijking tussen een visuele en een olfactorische context: Studie 1, 2 en 3

Gepubliceerd: 08-05-2007 Laatste bijgewerkt: 10-08-2024

In dit onderzoek zal de rol van context bij uitdoving in een experimentele laboratoriumstudie worden onderzocht bij gezonde proefpersonen. Er worden twee contexten met elkaar vergeleken: een visuele (namelijk de kleur van het licht) en een...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Angststoornissen en -symptomen
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON30903

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Terugkeer van angst en context

Aandoening

- Angststoornissen en -symptomen

Synoniemen aandoening

angststoornissen

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universiteit Utrecht

Overige ondersteuning: NWO-MAGW

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: angst, context, klassiek conditioneren, reuk

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Als afhankelijke variabelen worden de huidgeleidingsweerstand gemeten via elektroden op de handpalm, en de verwachting dat de US zal optreden, wat kan worden aangegeven door met de computermuis op een visuele schaal te klikken. Tevens worden er vragenlijsten afgenomen met daarin demografische vragen, vragen over de beleving van de context, en aandacht voor geur. De verwachting is dat bij een overgang van context B (bij uitdoving) naar A (bij de test) de huidgeleidingsweerstand zal toenemen als gevolg van hernieuwde angst, en dat de verwachting dat de US weer zal optreden toeneemt ten opzicht van de uitdovingsfase. Dergelijke veranderingen worden niet verwacht als de contexten ongewijzigd blijven.

In Studie 3 is de belangrijkste afhankelijke variable de interval van onzekerheid, die duidt op de breedte van het spectrum van grijs of blauwkleuren dat wordt herkend als/aangezien voor de CS+.

Secundaire uitkomstmaten

Tevens worden er vragenlijsten afgenomen met daarin demografische vragen, vragen over de beleving van de context, neuroticisme en aandacht voor geur.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Er wordt wel vanuit gegaan dat specifieke fobieën aangeleerd zijn. Door klassieke conditionering is een neutrale stimulus via conditionering geassocieerd geraakt met een ongeconditioneerde stimulus (US) die angst veroorzaakt. De neutrale stimulus kan vervolgens angst oproepen als geconditioneerde stimulus (CS). Door middel van uitdoving kan tijdens een klinische interventie de associatie weer worden verbroken: daarbij wordt de CS steeds aangeboden zonder ooit te worden gevolgd door een US. In de praktijk blijkt de angst soms weer terug te keren. Dit is bijvoorbeeld het geval als de uitdoving plaats heeft gevonden in een andere context dan het aanleren (acquisitie) van de angst. Bij terugkeer naar de acquisitiecontext kan de angst zich opnieuw voordoen.

Doel van het onderzoek

In dit onderzoek zal de rol van context bij uitdoving in een experimentele laboratoriumstudie worden onderzocht bij gezonde proefpersonen. Er worden twee contexten met elkaar vergeleken: een visuele (namelijk de kleur van het licht) en een olfactorische (geur gematcht aan de kleur van het licht). De centrale vraagstelling luidt 1) of eerder uitgedoofde angst opnieuw terugkeert bij terugkeer naar de context waarin de angst is aangeleerd, en 2) of er daarbij verschillen zijn tussen een visuele en een olfactorische context.

In de exploratieve Studie 3 wordt nagegaan of er verschillen zijn in de herinnering voor de CS afhankelijk van persoonlijkheid, in dit geval neuroticisme.

Onderzoeksopzet

Er worden twee studies uitgevoerd waarin context een rol speelt: een met licht als context, en een tweede met geur als context. Elke studie bevat drie fasen: acquisitie (aanleren koppeling CS en US), uitdoving (CS zonder US) en test, waarbij de reactie op de CS wordt getest (zonder US). In de experimentele conditie keren de proefpersonen tijdens de testfase terug naar de context van de acquisitiefase (ABA), in de controle conditie blijven de drie contexten gelijk (AAA). Bij studie 1 staat context A voor "licht aan", en context B voor "licht uit". Bij studie 2 verwijzen A en B elk naar een verschillende geur. De CS is een lijntekening die op een computer wordt getoond. Als US wordt een milde elektrische prikkel van zelfgekozen sterkte toegediend waarvan de proefpersoon kan schrikken, direct volgend op de CS.

In Studie 3 wordt na de acquisitiefase de nauwkeurigheid van de herinnering van de CS vergeleken tussen personen met een hoge en lage score op neuroticisme.

Inschatting van belasting en risico

De belasting bestaat voor de proefpersoon vooral uit het ondergaan van acht aanbiedingen van de US: een elektrische prikkel van maximaal 4mA met een duur van 500 msec. De sterkte van de prikkel wordt door de proefpersoon zelf gekozen

in een work up procedure waarbij de proefpersoon een serie prikkels met oplopende sterkte krijgt aangeboden en daaruit de prikkel kiest die duidelijk onaangenaam maar niet pijnlijk is. Op die manier wordt rekening gehouden met individuele verschillen. De maximale duur en stroomsterkte van de prikkel zijn zo afgesteld dat zij niet overschreden kunnen worden.

Daarnaast wordt bij de registratie van huidweerstand een spanningsverschil van 0.5 Volt gehandhaafd tussen de elektroden. De kans dat de proefpersoon bij kortsluiting het risico zou lopen aan elektrische stroom te worden blootgesteld, is echter nihil omdat een zogeheten "patiëntveilige" conditie wordt gehandhaafd. De tijdsinvestering bestaat uit een enkel bezoek van 1 uur. Het onderzoek levert inzicht in de condities waarin uitdoving als interventie bij angststoornissen al dan niet effectief is, de rol van geur als mogelijke trigger van angst bij mensen, waarover nog weinig bekend is, en de rol van persoonlijkheid bij de herinnering van de geconditioneerde stimulus.

Contactpersonen

Publiek

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
3508 TC Utrecht
Nederland

Wetenschappelijk

Universiteit Utrecht

Heidelberglaan 1
3508 TC Utrecht
Nederland

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

Proefpersonen dienen 18 jaar of ouder te zijn, gezond te zijn in het algemeen, geen psychiatrische conditie te hebben zoals angststoornissen, geen epilepsie of hartconditie, geen pacemaker of gehoorapparaat; zij dienen een gemiddeld of bovengemiddeld reukvermogen, visueel en gehoorvermogen te hebben en niet zwanger te zijn. Voor studie 2 geldt daarnaast dat ze niet verkouden mogen zijn, ernstige allergien mogen hebben, of overgevoelig mogen zijn voor geur. Ten tijde van de studie moeten ze vrij zijn van griep en verkoudheid. Voor deelname aan Studie 3 vindt een preselectie plaats m.b.v. van de Eysencks' Persoonlijkheids vragenlijst op neuroticisme. Studenten die in het hoogste of laagste kwartiel scoren kunnen deelnemen aan de studie. Zij dienen daarnaast aan alle overige criteria te voldoen. Studenten die hoogneurotisch zijn mogen derhalve niet ook nog een diagnose van een angststoornis hebben ontvangen.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Proefpersonen die jonger zijn dan 18 jaar, die aangeven niet gezond te zijn in het algemeen, een psychiatrische stoornis, specifiek angststoornissen, te hebben, of epilepsie, een hartconditie, een pacemaker hebben of een gehoorapparaat, een benedengemiddeld reuk-, gezichts- of gehoorvermogen te hebben, die (mogelijk) zwanger zijn, worden niet geincludeerd in de studie. Voor studie 2 geldt tevens dat ze geen astma, ernstige allergien of overgevoeligheden voor geur mogen hebben en ten tijde van de test geen verkoudheid of griep mogen hebben.

Studie 3: Studenten van wie de score op de Eysenck Persoonlijkheidsvragenlijst niet in het hoogste of laagste kwartiel valt komen niet in aanmerking voor deelname. Studenten wier score wel in genoemde kwartielen valt, dienen aan alle overige criteria voor Studie 1 en 2 te voldoen. Hoog-neurotische studenten mogen niet gediagnostiseerd zijn met een angststoornis.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, met invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Parallel
Toewijzing:	Gerandomiseerd
Blindering:	Enkelblind
Controle:	Actieve controle groep
Doel:	Behandeling / therapie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	05-06-2007
Aantal proefpersonen:	150
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	08-05-2007
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)
Goedgekeurd WMO	
Datum:	23-12-2008
Soort:	Amendement
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Utrecht (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL17107.041.07